

Η μελέτη του δευτερευουσών προτάσεων στα αρχαία ελληνικά μας οδηγεί στην παρατήρηση ότι συγκεκριμένες δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις εκφέρονται με απαρέμφατο αντί ρήματος.

Τέτοιες προτάσεις είναι:

1. Οι χρονικές προτάσεις που εισάγονται με το χρονικό σύνδεσμο **πρίν**.

Η σύνταξη αυτή χρησιμοποιείται κυρίως όταν η κύρια πρόταση είναι καταφατική και σπάνια όταν η κύρια πρόταση είναι αρνητική και το **πρίν** δηλώνει απλώς ότι η πράξη του απαρεμφάτου δεν έγινε στον ίδιο χρόνο με την πράξη του κύριου ρήματος.

Ο χρόνος του απαρεμφάτου μπορεί να είναι συχνά ο αόριστος (αποδίδει συνοπτικά την έννοια της προτεραιότητας) ή σπάνια ο ενεστώτας (δηλώνει συνεχή ή επαναλαμβανόμενη πράξη) και ο παρακείμενος (παρουσιάζει την πράξη ως ολοκληρωμένη).

Στη σύνταξη του **πρίν** με απαρέμφατο, το υποκείμενο του κύριου ρήματος είναι συνήθως διαφορετικό από το υποκείμενο του απαρεμφάτου, που βρίσκεται σε πτώση αιτιατική (ετεροπροσωπία).

π.χ. Καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος **πρίν τινος αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων**. (μτφρ. Ο Χειρίσοφος ανέβηκε στην κορυφή, προτού να γίνει αντιληπτός από τους εχθρούς.)

π.χ. Σύνιστε μὲν καὶ **πρίν ἐμὲ λέγειν**. (μτφρ. Το ξέρετε καλά, προτού εγώ ν' αρχίσω με λεπτομέρειες να εκθέτω το ζήτημα.)

2. Οι συμπερασματικές προτάσεις που εισάγονται με το συμπερασματικό σύνδεσμο «ὥστε» ή «ὡς».

Το «ὥστε» συντάσσεται με απαρέμφατο μετά από **αρνητική** πρόταση ή μετά από **υπόθεση**. Συνήθως οι συμπερασματικές απαρεμφατικές επεξηγούν την κύρια πρόταση στην οποία εκφράζεται ή εννοείται λέξη που σημαίνει **ποσό, μέγεθος, ποιόν** ή χρησιμοποιούνται στον λόγο για να γίνει μεγάλης διαφοράς, **ασύμμετρη σύγκριση** (με τα ἢ ὥστε, ἢ ὡς).

Χρησιμοποιούνται για να φανερώσουν ένα αποτέλεσμα με γενικότερη αξία, που εκφράζεται αόριστα. Επίσης δηλώνουν αποτέλεσμα ενδεχόμενο να συμβεί ή ακόμα και αποτέλεσμα επιδιωκόμενο(σκοπό). Κατά την σύνταξη το υποκείμενο των προτάσεων αυτών ακολουθεί τους κανόνες της ταυτοπροσωπίας-ετεροπροσωπίας.

π.χ. Ἐνθεν δὲ ὁ ποταμὸς **τοσοῦτος βάθος ὡς μηδὲ τὰ δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους**. (μτφρ. Ο ποταμός ήταν τόσο βαθύς, ὥστε ούτε τα δόρατα δεν εξείχαν έξω από το νερό, όταν δοκίμαζαν το βάθος).

π.χ. Οἱ δὲ ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἠκόντιζον **ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν**. (μτφρ. Οι ακοντιστές ἐρριχναν τόσο κοντά τα ακόντιά τους, που δεν μπορούσαν να φτάσουν τους σφενδονιστές.)

π.χ. Ἐπεὶ ἐνθάδε **οὔτε ἀργύριον ἔχομεν ὥστε ἀγοράζειν τὰ ἐπιτήδεια**. (μτφρ. Επειδή δεν έχουμε χρήματα ὥστε να αγοράσουμε τα απαραίτητα.)

π.χ. «**Εἰ μὴ εἰς τοῦτο μανίας ἀφικόμην ὥστε ἐπιθυμῆν εἰς ὧν πολλοῖς μάχεσθαι**». (μτφρ. Αν δεν ἐφτανα σε τέτοιο σημείο, που να ἐπιθυμῶ, αν και ἤμουν μόνος, να πολεμῶ με πολλούς).

3. Οι συμπερασματικές προτάσεις που εισάγονται με τις φράσεις «ἐφ' ᾧ», «ἐφ' ᾧτε».

Εκφράζουν **όρο, προϋπόθεση** ή **συμφωνία**, συχνά ως επεξήγηση, μετά από τα: ἐπὶ τοῦτο, ἐπὶ τοῖσδε, ἐπὶ τούτοις.

π.χ. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ᾧτε (μὲν) ἔχειν εἰρήνην ὡς πρὸς ἀλλήλους. (μτφρ. Και ἐκεῖνοι συμφιλίωθηκαν, με την προϋπόθεση να ἔχουν εἰρήνη μεταξύ τους.)

π.χ. Ἀλλ' ἀφίεμέν σε, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, **ἐφ' ᾧτε μηκέτι [...] φιλοσοφεῖν**. (μτφρ. Σε ἀπαλλάσσουμε με αὐτόν ὅμως τον ὄρο, δηλαδή με τον ὄρο να μη φιλοσοφεῖς πια.)

4. Οι συμπερασματικές προτάσεις που εισάγονται με τις αντωνυμίες «ὅσος», «οἷος».

Συνήθως προηγούνται αὐτῶν οι αντωνυμίες «τοσοῦτος», «τοιοῦτος».

π.χ. Ἀλλὰ μοι δοκεῖ **τοσοῦτον χωρίον κατασχεῖν, ὅσον ἔξω τοὺς ἐσχάτους λόχους γενέσθαι τῶν πολεμίων κεράτων** (μτφρ. Μου φαίνεται ὅτι πρέπει να κατέχουμε τόση ἐκταση, ὥστε οι τελευταῖοι λόχοι να ἐξέχουν ἀπὸ τα ἄκρα των εχθρῶν).